

Soneran 60-vuotta täyttävä Telex-palvelu päättyy joulukuussa 2005

Sonera lopettaa kaukokirjoitinliikenteen välittämiseen tarkoitetun Telex-palvelun 31.12.2005. Ensi kesäkuussa 60-vuotta täyttävä palvelu on Suomen vanhimpia käytössä olleita telepalveluja, joka toimi pitkään ulkomaanliikenteen nopeana, luotettavana ja edullisena välineenä. Uudet viestintäpalvelut, kuten sähköposti, ovat vähitellen korvanneet palvelun. Telexin viimeisimpiä käyttäjiä on Ilmatieteenlaitos, joka otti palvelun ensimmäisenä käyttöönsä vuonna 1945.

Telex-palvelu on normaalisti käytettävissä joulukuun 2005 loppuun asti. Palvelun lopettamisen perusteena on kansainvälisen viestiliikenteen siirtyminen uudempiin kanaviin. Nykyisin esimerkiksi sähköposti on yleisesti korvannut palvelun. Telex –palvelua käyttää Suomessa vielä runsaat 200 yritysasiakasta. Näille asiakkaille pyritään tarjoamaan vaihtoehtoisia tapoja viestiliikenteen hoitamiseen.

Telex-palvelun käyttäjiä ovat olleet pääosin kansainvälistä kauppaa käyvät yritykset, joilla oli jo varhain tarve tekstipohjaiseen viestintään. Palvelu mahdollisti liikennöinnin telex-verkossa kaikkien maailman telex-liittymien kanssa. Palvelu oli siten pitkään ulkomaanliikenteen yksi merkittävimpiä kanavia välittää tietoa edullisemmin ja luotettavammin kuin puhelinverkossa. Telexillä saavutettiin myös monet sellaiset maat ja alueet, joihin puhelinyhteydet toimivat huonosti.

Historiaa: Yritysasiakkaille tärkeä kanava ulkomaille

Vuoden 1940 Helsingin olympiakisoja varten oli Posti- ja lennätinlaitos hankkinut Suomeen uudenaikaisen kaukokirjoitinkeskuksen. Se tunnettiin englanninkielisellä lyhenteellään telex (teleprinter exchange). Toisen maailmansodan syttyminen johti kuitenkin olympialaisten peruuttamiseen ja upouusi keskus luovutettiin armeijan käyttöön. Normaaliolojen vakiinnuttua Posti- ja lennätinlaitos pääsi vihdoon avaamaan Suomen ensimmäisen telex-keskuksen yleiseen liikenteeseen 1.6.1945.

Telex jatkoi vanhan lennätinverkon työtä tekstipohjaisen viestinnän välineenä. Telex-liikenne ja telex-aakkoset syrjäyttivät 1950-luvulla melko nopeasti morse-liikenteen. Asiakkaat hankkivat omat telex-päätelaitteensa, jolloin sanomia ei tarvinnut viedä lennätinkonttoriin välitettäväksi. Kaukopuhelinliikenteen odotusaikojen pysyessä pitkinä telex palveli varsinkin liike-elämää ja tiedotusvälineitä luotettavasti. Alkujaan käsivälitteinen telex-verkko automatisoitiin vuoteen 1964 mennessä.

Telexin ensimmäisiä asiakkaita Suomessa olivat valtion laitokset, kuten Ilmatieteen laitos ja Puolustusvoimat, mutta myös uutistoimistot ja pankit. Merkittävän asiakasryhmän muodostivat laivaus- ja huolintayritykset.

Kaukoliikenne on ollut telex-palvelun selkäranka. Ulkomaanliikenteen tärkeimmät kohdemaat olivat Suomen tärkeät kauppakumppanit Ruotsi, Saksa ja Iso-Britannia.

Koska telex vastasi yritysasiakkaiden tarpeeseen saada viesteistä kirjallinen tuloste, puhelimen yleistyminen 1960- ja 1970-luvuilla ei vienyt telexin asiakaskuntaa, vaan päinvastoin telex eli tuolloin kulta-aikaansa. Huippuvuosi koettiin vuonna 1985, jolloin telex-liittymiä oli noin 8500. Uudet telepalvelut alkoivat kuitenkin 90-luvulla tunkeutua telexin markkinoille. Erityisesti telefax-laitteiden suosio kasvoi nopeasti ja vuonna 1987 telefaxeja oli Suomessa jo enemmän kuin telexejä.

Ilmatieteenlaitos ensimmäinen ja viimeinen käyttäjä

Palvelun ensimmäisiä käyttäjiä oli Ilmatieteenlaitos, joka otti telex-palvelun käyttöönsä kesäkuussa 1945. Sähköposti ja nopeat tiedonsiirtoverkot ovat vähitellen korvanneet palvelun kansainvälisessä sääliikenteessä.

Reikänauhan kulta-aikoja muistelee Maija Virkki Ilmatieteenlaitokselta, joka käytti telexiä aktiivisesti 1970-luvulla.

"Siihen aikaan telexiä käytettiin paljon ja suurin työ oli erilaisten valmiiden ennusteiden kirjoittaminen reikänauhalle ja lähettäminen asiakkaille. Parhaimmillaan samaa tiedotetta lähetettiin jopa 50 paikkaan ja siinä multitelex eli moniosoitelähetys oli todella suuri apu. Asiakkaita olivat siihen aikaan esimerkiksi Puolustusvoimat, rannikkoradioasemat, aluehälytyskeskukset, tiepiirit ja jääpalvelu", Maija kertoo.

"Ensimmäinen oppi, jonka sain, kun tuli töihin Ilmatieteenlaitokselle, kuului: "Telexin käytössä täytyy aina olla kohtelias, muista aina ottaessasi telexyhteyden kysyä Kuka siellä? Ja tietenkin myös kertoa, että minä täällä. Näin opetettiin ottamaan tunnukset aina telexlähetysten alkuun ja samoin loppuun. Tuo oppi oli mielestäni niin hyvin annettu, ettei se ole unohtunut vieläkään ja sitä käytettiin myös aina uusia työntekijöitä opettaessa myöhemminkin", Maija muistelee.

Lisätietoja:

Tuomo Ahonen, Senior Product Manager, TeliaSonera Finland Oyj
Puh. 02040 23676, matkapuhelin 040 5508575
Sähköposti: etunimi.sukunimi@teliasonera.com

Kuvia Telex-palvelusta: www.sonera.fi / Press / Kuva-arkisto / Telex

TeliaSonera TeliaSoneran Suomen tulosityksikkö TeliaSonera Finland Oyj tarjoaa tuotteita ja palveluita Sonera-brandin alla. TeliaSonera on Pohjolan ja Baltian johtava televiestintäyrittäjä. Joulukuun lopussa 2003 TeliaSoneralla oli 11 957 000 matkaviestintäasiakasta (osakkuusyhtiöt mukaan lukien 37 610 000), 8 061 000 kiinteän verkon asiakasta ja (osakkuusyhtiöt mukaan lukien 9 160 000) ja 1 631 000 internet-asiakasta (osakkuusyhtiöt mukaan lukien 1 691 000). Kotimarkkinoiden ulkopuolella TeliaSoneralla on merkittäviä omistusosuuksia kasvavilla markkinoilla Venäjällä, Turkissa ja Euraasiassa. TeliaSonera noteerataan Tukholman Pörssissä ja Helsingin Pörssissä. Tammi-joulukuun 2003 pro forma -liikevaihto oli 81,7 miljardia Ruotsin kruunua (9,01 miljardia euroa). Työntekijöiden määrä oli 26 694.